

HE 199/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laivaväen lääkärintarkastuksista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi laivaväen lääkärintarkastuksista annettua lakia. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan suomalaisella aluksella työskentelevän laivaväkeen kuuluvan henkilön lääkärintarkastus voitaisiin tehdä myös ulkomailla sellaisessa valtiossa, joka on hyväksynyt kansainvälisen merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevan

vuoden 1978 yleissopimuksen ja merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen. Lääkärintarkastuksen suorittavalla lääkäriellä olisi oltava siinä valtiossa, jossa tarkastus suoritetaan, oikeus suorittaa laivaväen lääkärintarkastus. Lääkärintodistus olisi laadittava englannin kielellä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Laivaväen on täytettävä tehtävän edellyttämät terveysvaatimukset saadakseen työskennellä aluksella. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan Suomen lipun alla kulkevilla aluksissa työskentelevältä laivaväeltä edellytetään, että lääkärintarkastus on Suomessa hyväksytyt merimieslääkäriin suorittama. Toimintojen kansainvälistyessä on noussut esiin tarve muuttaa lainsäädäntöä siltä osin, että ulkomaiset lääkärintodistukset voitaisiin kelpuuttaa Suomessa. Osa aluksista liikennöi kaukaisilla alueilla ja tulee harvoin Suomeen, ja laivaväkeen kuuluu enenevästi ulkomalaisia työntekijöitä, jotka eivät työsuhdetta solmiessaan käy Suomessa. Voimassa olevan laivaväen lääkärintarkastuksista annetun lain (1171/2010) mukaan myös ulkomaisen työntekijän lääkärintarkastus on oltava Suomessa hyväksytyt merimieslääkäriin tekemä.

Kullakin valtiolla on lähtökohtaisesti oma lainsäädäntönsä laivaväen lääkärintarkastuksista, Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) terveystarkastusohjeita ja muita kansainvälisiä määräyksiä seuraten. Niissä terveystarkastukset on yleensä oltava aluksen lippuvaltiossa hyväksytyt merimieslääkäriin tekemä. Valtiokohtaiselle käytännölle on ollut omat perusteensa. Kunkin valtion merimieslääkäri verrattuna ulkomaiseen on tunnetun parhaiten kyseessä olevan valtion varustamoiden, merenkulun ja yleisen terveydenhuollon toiminnan ja sitä koskevat säädökset. Lääkärintarkastusten keskittyminen tiettyihin yksiköihin ja samoille merimieslääkäreille, vaikkakaan sitä ei ole vaadittu, on sinänsä myönteinen seikka yksilön terveystietojen ja terveyden seurannan kannalta.

Kansainväliset sopimukset ja säädökset eivät suorasanaisesti edellytä, että vain lippuvaltion hyväksymä merimieslääkäri voi antaa

lääkärintodistuksen kyseisen lippuvallion aluksilla työskentelyä varten. Käytännössä osa lippuvaltioista hyväksyykin nykyään muiden lippuvaltioiden hyväksymien merimieslääkäreiden myöntämiä lääkärintodistuksia tietyin ehdoin. Vuonna 2006 Kansainvälisen työjärjestön (ILO) hyväksymässä ja elokuussa 2013 kansainvälisesti voimaantulleessa merityötä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 52/2013, MLC) on yksityiskohtaisia määräyksiä merenkulkijan terveydentilasta ja siitä, kuka voi antaa merenkulkijalle aluksella työskentelyn edellytyksenä olevan lääkärintodistuksen. Merenkulkijoiden terveydentilavaatimuksia ja lääkärintodistuksia koskevia määräyksiä on myös kansainvälisessä merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevassa yleissopimuksessa (SopS 22/1984, STCW). Euroopan unionin tasolla vastaavansisältöisiä määräyksiä on neuvoston direktiivissä Euroopan yhteisön kansallisten varustamoyhdistysten keskusjärjestön (ECSA) ja Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF) merityötä koskevasta yleissopimuksesta, 2006, tekemän sopimuksen täytäntöönpanosta ja direktiivin 1999/63/EY muuttamisesta (2009/13/EY). Lisäksi määräyksiä on Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä merenkulkijoiden vähimmäiskoulutuksesta 2008/106/EY.

Suomea sitovat kansainväliset merenkulkijoiden terveydentilaa ja lääkärintodistuksia koskevat määräykset on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä laivaväen lääkärintarkastuksista annetulla lailla ja lääkärin hyväksymisestä merimieslääkäriksi annetulla lailla (47/2009).

Edellä mainituista syistä johtuen on ulkomaisten laivaväen lääkärintodistusten hyväksyminen Suomessa perusteltua. Tälle käytännölle ei ole estettä kansainvälisissä sääöksissä tai sopimuksissa. Edellytyksenä olisi, että merimieslääkäri on hyväksytty sellaisessa valtiossa, joka on hyväksynyt kansainvälisen merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevan vuoden 1978 yleissopimuksen ja ILO:n merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen. Lääkärintodistuksen hyväksymisen edellytyksenä Suomessa olisi ainakin, että ulkomaisen lääkärin nimen tulisi löytyä kyseisen

valtion julkaisemalta hyväksytyjen merimieslääkäreiden listalta. On todennäköistä, että hyvin toimiva ja asiakkaiden tavoitettavissa oleva suomalainen merimieslääkärijärjestelmä olisi vastaisuudessaakin laivaväen pääasiallisesti käyttämä lääkärintarkastuksen toteuttaja. Ulkomaisiin laivaväen lääkäritarkastuksiin turvauduttaisiin silloin, kun ulkoiset käytännön seikat sitä vaativat.

2 Esityksen vaikutukset

Osa aluksista liikennöi kaukaisilla alueilla ja tulee harvoin tai ei ollenkaan Suomeen, samoin laivaväkeen kuuluu yhä enemmän ulkomaalaisia työntekijöitä, jotka eivät työsuhdetta solmiessaan tai muutoinkaan käy Suomessa. Jos ulkomaiset lääkärintodistukset voitaisiin kelpuuttaa Suomessa, varustamoille ei enää jatkossa aiheutuisi kustannuksia siitä, että suomalainen merimieslääkäri matkustaa ulkomaille tekemään lääkärintarkastuksia varustamon työntekijöille tai työntekijät matkustavat Suomeen pelkästään lääkärintarkastusta varten.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Esitys on käsitelty elokuussa 2014 merimiesasiain neuvottelukunnassa ja sen terveysjaostossa kesäkuussa 2014. Neuvottelukunta ja sen terveysjaosto kannattivat ehdotettua muutosta.

Neuvottelukunnassa ovat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Liikenteen turvallisuusvirasto, Suomen Varustamot ry, Suomen Konepäällystöliitto ry, Suomen Merimies — Unioni SMU ry, Suomen Laivanpäällystöliitto ry ja asiantuntijana Suomen Matkustajalaivayhdistys SMLY ry.

Neuvottelukunnan terveysjaostossa ovat edustettuina sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Työterveyslaitos, Liikenteen turvallisuusvirasto, Merimies — Unioni SMU ry, Suomen Varustamot ry, Suomen Konepäällystöliitto ry ja Suomen Laivanpäällystöliitto ry.

Esityksestä on saatu lausunnot työ- ja elinkeinoministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, Liikenteen turvallisuusvirastolta,

Työterveyslaitokselta, Suomen Varustamot ry:ltä, Suomen Konepäällystöliitto ry:ltä, Suomen Merimies — Unioni SMU ry:ltä ja Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta

Lausunnoissa on kannatettu esitettyä muutosta.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

laivaväen lääkärintarkastuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään laivaväen lääkärintarkastuksista annettuun lakiin (1171/2010) uusi 9 a §, seuraavasti:

9 a §

Ulkomainen laivaväen lääkärintodistus

Suomalaisella aluksella työskentelevän laivaväkeen kuuluvan henkilön lääkärintarkastus voidaan tehdä myös ulkomailla sellaisessa valtiossa, joka on hyväksynyt kansainvälisen merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevan vuoden 1978 yleissopimuksen (SopS 22/1984) ja merityötä

koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen (SopS 52/2013).

Lääkärintarkastuksen suorittavalla lääkärillä on oltava siinä valtiossa, jossa tarkastus suoritetaan, oikeus suorittaa laivaväen lääkärintarkastus. Lääkärintodistuksesta on käytävä ilmi 9 §:n 2 momentissa mainitut tiedot. Lääkärin on annettava tarkastuksesta laivaväen lääkärintodistus englanniksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2014

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

ANTTI RINNE

Sosiaali- ja terveysministeri *Laura Rätty*